vergadering **C220**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie

van 24 maart 2022

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitbetaling van het Vlaams Beschermingsmechanisme 11
– 2219 (2021-2022) 3

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het actieplan werkbaar werk
– 2132 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over werkbaarheids-cheques
– 2133 (2021-2022) 5

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de extra kosten die worden aangerekend door dienstenchequeondernemingen
– 2201 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de extra bijdrage die dienstenchequeondernemingen aanrekenen aan de klanten
– 2204 (2021-2022) 10

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het begeleiden van kwetsbare personen naar werk via lokale initiatieven
– 2224 (2021-2022) 16

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitbetaling van het Vlaams Beschermingsmechanisme 11
– 2219 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, het Vlaams beschermingsmechanisme (VBM) 11 is er voor ondernemers in het Vlaamse Gewest, actief in bepaalde sectoren, die door de maatregelen van het Overlegcomité vanaf 28 oktober 2021 te kampen hebben met een omzetdaling van minstens 60 procent in de periode van 20 november tot en met 31 december 2021 ten opzichte van dezelfde periode in 2019.

De premie bedraagt 10 procent van de omzet tijdens de periode van 1 oktober tot en met 31 december 2019, beperkt tot een bedrag dat varieert in functie van het aantal ingeschreven werknemers bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). Zelfstandigen in bijberoep krijgen 5 procent steun.

Wie verplicht moest sluiten, kan voor de sluitingsperiode steun aanvragen zonder daarvoor een omzetdaling aan te tonen. De steun bedraagt hier 10 procent van de omzet gerealiseerd in de periode die overeenstemt met de verplichte sluitings-periode in 2021.

Die aanvraag kon ingediend worden vanaf 14 februari tot en met 31 maart 2022. Ik ontving mails van zelfstandigen die de premie hebben aangevraagd, maar nog geen uitbetaling kregen.

Minister, klopt het dat er vertragingen zijn in de uitbetaling van het VBM?

Hoeveel aanvragen werden er ingediend en hoeveel uitbetalingen gebeurden er reeds?

Hoe verloopt de controle?

Wat is de stand van zaken in verband met de controle van de dossiers? Zijn er desgevallend problemen?

Kunt u mij een idee geven van de uitbetalingstermijnen die gelden?

Kunt u mij meedelen of jullie al klachten over te late uitbetalingen ontvingen? Welk gevolg wordt daaraan gegeven? Welke initiatieven zult u desgevallend nemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Eerst een woordje over de principes. We hebben met de Vlaamse Regering beslist om vanaf het VBM 10, voor het derde kwartaal van 2021, alle aanvragen aan een controle te onderwerpen vooraleer er steun wordt uitbetaald. Dat is ook van toepassing voor het VBM 11 dat geldt voor de periode van eind november en december 2021. Alle aanvragen worden dus manueel beoordeeld op basis van de ontvangstbewijzen van de btw-aangiftes. Dat proces vergt meer tijd, maar zodra de aanvraag goedgekeurd is, volgt de uitbetaling van de steun gemiddeld binnen twee dagen. Dat is dus supersnel. Met deze werkwijze voorkomen we dat er achteraf nog systematische controles nodig zijn met veel terugvorderingen.

Ja, collega Malfroot, het duurt uiteraard langer, maar dat is het gevolg van een keuze die we gemaakt hebben. We hebben die keuze gemaakt omdat er te veel misbruiken waren. Dat is de stand van zaken.

Dan licht ik graag de data en cijfers toe. De online aanvraag voor het VBM 11 werd op 14 februari 2022 opengesteld. De indieningsperiode loopt nog tot 31 maart. Je kunt vandaag dus nog altijd steun aanvragen.

Op 23 maart 2022 waren er bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) 1481 aanvragen ingediend. Hiervan is er al een beslissing over 643 aanvragen: 412 goedkeuringen voor een totaal steunbedrag van meer dan 2,5 miljoen euro en 231 weigeringen. 312 aanvragen zijn op dit moment in behandeling. Dat betekent dat ruim 64 procent van de op dit moment ingediende aanvragen behandeld of in behandeling zijn.

VLAIO stelt vast dat er bij de aanvragen die momenteel in behandeling zijn, bij circa 124 of 8,6 procent de juiste stavingstukken ontbreken. Het gaat dan over de ontvangstbewijzen van de btw-aangiftes en de verklaring van de externe boekhouder, accountant of bedrijfsrevisor die integraal deel uitmaken van de onlineaanvraag. Het moeten opvragen van de noodzakelijke stavingstukken en het afwachten van de aanlevering van de stukken door de onderneming, zorgen ervoor dat de afhandeling van die aanvragen meer tijd neemt. Ik vind het trouwens vreemd, als ik dat mag zeggen, dat er stukken ontbreken, want het wordt zo helder uitgelegd op de website. Op die infopagina's staat ook duidelijk vermeld dat de stavingstukken onontbeerlijk zijn voor de beoordeling van de aanvraag. Niettemin gaan sommige ondernemingen er nog van uit dat de aanvragen automatisch worden goedgekeurd bij indiening, wat we dus niet meer doen.

Er werden over de behandelingstermijn van de aanvragen voor het VBM 11 geen klachten geregistreerd bij VLAIO.

Ik meen te kunnen stellen dat er geen vertragingen zijn. VLAIO zit op schema met de verdere behandeling van de aanvragen.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord. Ik begrijp natuurlijk dat er extra controles moeten gebeuren, het gaat over heel veel geld. Ik stel me wel de vraag of dat louter op basis van omzet en dergelijke gebeurt. In heel veel gevallen denk ik wel dat het hier gaat over mensen of ondernemingen die gekend zijn en bijgevolg niet voor de eerste keer die aanvraag indienen. Natuurlijk zullen die gebeuren door sectoren waar de omzet wel degelijk *… (onverstaanbaar) …* blijft. Ik denk aan de discotheken die heel lang gesloten zijn geweest. Ik vermoed dat daar weinig twijfel over zal zijn, want die mensen hebben niet of nauwelijks kunnen werken.

Ik hoor ook van ondernemers dat zij moeten wachten op hun premie, dat ze zo lang gesloten zijn geweest, maar dat de facturen niet kunnen blijven liggen; die moeten betaald worden. Soms komen ze in de problemen om die facturen te betalen als de uitbetaling van de premie achterblijft. Ik hoop dat u hun bezorgdheid begrijpt.

Ik heb nog één opmerking. Die 64 procent die behandeld zijn, vind ik wel positief, dus dat valt relatief goed mee. Minister, hoe wordt er dan contact opgenomen met die ondernemers als er stavingsstukken ontbreken? Is dat digitaal? Gebeurt er overleg of telefoontjes?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Malfroot, uiteraard kunnen we zien of het om bedrijven gaat die al vaker een aanvraag hebben ingediend. Voor verplicht gesloten bedrijven is er geen bewijs nodig van omzetverlies. Om die 10 procent te krijgen, heb je een referentie nodig, die wijzelf kunnen zien. Elk dossier wordt nu manueel behandeld. Veel dossiers kunnen we supersnel behandelen omdat er niets, zeker voor de dancings, die gesloten waren, te leveren valt. Als men gesloten was, moet men geen bewijzen leveren.

Voor andere sectoren is er wel een bewijs nodig van het geleden verlies. Je moet dat kunnen aantonen. Het wordt omstandig gecontroleerd.

In eerste instantie zijn de contacten per mail, maar dat is ook wat de bedrijven wensen.

We werken gestaag en met bekwame spoed verder.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik hoop dat de overige 36 procent ook snel wordt uitbetaald.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het actieplan werkbaar werk
– 2132 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over werkbaarheids-cheques
– 2133 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, mijn eerste vraag om uitleg betreft het actieplan werkbaar werk. De Vlaamse Regering stelde een actieplan werkbaar werk op met de naam 'Samen een versnelling hoger voor werkbaar werk'. Het dateert van 14 december 2018. Het doel was om werknemers, werkgevers, zelfstandige ondernemers, organisaties en sectoren te ondersteunen om versneld werk te maken van werkbaar werk. Een van de twee grote vakbonden ondertekende het plan niet, omdat er volgens deze vakbond te weinig concrete maatregelen in stonden. Ik heb het nog altijd over 2018. Dat bleek ook uit de werkbaarheidscijfers in 2019; die waren zeer slecht. Helaas zijn die vandaag nog altijd niet goed. Op 3 maart hebben we daar een debat over gehad in de plenaire vergadering. Het groot aantal langdurig zieken in Vlaanderen, 230.000, en een aantal andere indicatoren geven dat aan.

Minister, u zegt dat u dat plan wilt actualiseren in samenspraak met de sociale partners. Ik kijk daar enorm naar uit. Ik hoop dat dat plan veel ambitie uitstraalt, meer dan het plan van 2018, en dat het ook meer is dan meten en sensibiliseren, dat er een aantal concrete maatregelen gaan in staan om de verschillende actoren op de arbeidsmarkt te responsabiliseren rond die werkbaarheid van het werk.

Minister, is er een voortgangsanalyse gemaakt van het actieplan werkbaar werk uit 2018? Als die er is, wat zijn de resultaten? Welke acties werden uitgevoerd, welke niet en waarom niet?

Wat zijn de wijzigingen in het actieplan werkbaar werk in vergelijking met het vorige plan? Wat wilt u vooral meer aanpakken? Gaat het verder dan sensibiliseren en subsidiëren van de belangrijkste actoren? Welke aanbevelingen kwamen er uit de rondetafels van 2021? Welke aanbevelingen wilt u meenemen?

Denkt u dat de sociale partners deze keer meegaan in het plan? Denkt u dat ze allemaal zullen tekenen? Of zijn daar ook veel bezwaren?

Rond het responsabiliseren van bedrijven: hoe wilt u specifiek op die as inzetten?

Als ik het goed begrijp, is de werkbaarheidsmonitor uitgesteld naar 2023. Kunt u daar wat toelichting rond geven?

Dan kom ik aan mijn tweede vraag om uitleg, over de werkbaarheidscheques. Minister, een van de zaken uit het plan dat u uitrolt zijn de werkbaarheidscheques. Sinds mei 2019 kunnen Vlaamse ondernemingen die cheques aanvragen. Het doel ervan is om een scan, een evaluatie van de werkbaarheid van het werk in een onderneming te doen en om aan de resultaten van die scan natuurlijk maatregelen te koppelen.

Minister, welke maatregelen neemt u om te checken of die scan en de maatregelen die daaraan gekoppeld worden, ook nageleefd worden? Zoals ik het begrijp is het 10.000 euro per cheque. Ze kunnen die per jaar aanvragen. Tot nu toe zijn er 454 cheques aangevraagd. Wat is de opvolging daarvan en meer in het bijzonder van de engagementsverplichtingen die bedrijven dan krijgen? Wat houdt dat juist in? Hoe moet er gerapporteerd worden? Minister, hebt u zicht op de impact van de cheques? Is daar volgens u een positieve evaluatie aan te koppelen?

Tot slot weten we dat vooral kleine bedrijven die cheques aanvragen. Tijdens de plenaire vergadering en in de pers zei u dat dat vooral te maken heeft met het feit dat de grote bedrijven natuurlijk een veel beter uitgebouwde hr-sectie hebben die dat zelf opvolgt. Om die reden vragen grote bedrijven de cheques niet aan. Hoe zorgen we ervoor dat de werkbaarheid in de grote bedrijven ook stijgt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, zowel de sociale partners als ikzelf zijn bijzonder trots op het actieplan werkbaar werk, omdat we vanuit Vlaanderen volop onze preventieve rol invullen. De voortgang van dat actieplan kunt u vaststellen uit mijn antwoord op de vraag van collega Annouri, vraag nummer 4144.

De stand van zaken werd opgevraagd bij de uitvoerders van de 43 acties: 19 acties werden uitgevoerd en er zijn er 24 in uitvoering. Het werk is dus nog niet af, maar de balans is voorlopig positief.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) heeft in mei en juni vorig jaar, in samenwerking met mijn administratie en kabinet, vier online rondetafels georganiseerd met preventiediensten, hr-professionals, kansengroepen en een aantal sectoren. We hadden het daar ook uitgebreid over naar aanleiding van een vraag om uitleg van collega Ronse, nummer 977.

De output van die rondetafels droeg bij aan de actualisering van het huidige actieplan. Er werden 11 nieuwe acties geformuleerd die op korte termijn moeten bijdragen aan de werkbaarheid van jobs. We zetten bijvoorbeeld in op de rol van technologie. Daarvoor hebben we ook een project gelanceerd waarbij minstens 700

bedrijven innovatieve technologieën aangereikt krijgen die de werknemers ten goede komen. Het gaat bijvoorbeeld over het gebruik van cobots en exoskeletten bij zwaar werk. Daarnaast werden de werkbaarheidscheques in 2022 verlengd. U vindt die 11 acties op de website www.werkbaarwerk.be.

Die werden dus toegevoegd aan het bestaande actieplan. De ambities en de acties in het huidige actieplan kennen nog altijd een meerwaarde. Ze zijn nog steeds heel actueel. Het is dus geen vervanging, maar een toevoeging. Het is heel belangrijk dat we alle acties die we extra doen ook samen met de sociale partners gaan doen.

Ondertussen zijn we ook aan de slag om stappen vooruit te zetten op lange termijn en wordt er ook onderhandeld over het werkgelegenheidsakkoord.

Dan kom ik aan uw vierde vraag. Eerst en vooral, elke werkgever is door de federale wetgeving vandaag al verplicht om een beleid te voeren dat tot doel heeft het welzijn van de werknemers te verbeteren. Wij steunen dat ook, onder andere met de werkbaarheidscheques.

Ten tweede, complementair aan de regelgevende aanpak is het ook belangrijk dat we inzetten op een positieve aanpak en de intrinsieke motivatie van bedrijven en werkgevers om in te zetten op werkbaar werk. Dat uitstel – u hebt dat goed gezien – is eigenlijk geen uitstel maar een verlenging van de werkbaarheids-monitor van drie naar vier jaar. De verklaring is dat er op vraag van de sectoren sectorspecifieke bevragingen lopen. In de loop van 2021 werd hiervoor bij wijze van pilootonderzoek in twee sectoren een werkbaarheidsmeting uitgevoerd bij 3000 werknemers in beide gevallen. Die pilootprojecten worden nu met de betrokken sectoren geëvalueerd. Daarna wordt er een strategie uitgewerkt waarbij we zowel op de brede werkbaarheidsmonitor als sectorspecifieke metingen inzetten.

Het is voor mij heel belangrijk dat we kunnen meten hoe de werkbaarheid sinds de laatste meting in 2019 geëvolueerd is. Ik ben ook minister van Wetenschap, dus ik wil echt dat mijn uitspraken gebaseerd zijn op voldoende wetenschappelijke massa. Daarom dus dat uitstel en die meting.

Dan zijn er de vragen over werkbaar werk. De grootste budgettaire impact zit bij de werkbaarheidscheque. Dat is recurrent 3 miljoen euro waarvan we in 2021 2,7 miljoen euro effectief besteed hebben. Ook hierover heb ik recent de schriftelijke vraag van collega Gennez beantwoord, nummer 344. Daar zit ook een interessante tabel bij.

Naast deze middelen voorzie ik dit jaar ook eenmalig 2 miljoen euro extra voor de uitvoering van acties uit het geactualiseerde actieplan werkbaar werk. Er zijn ook de ESF-oproepen (Europees Sociaal Fonds), DRIVE en LEO (LeiderschapsExperiment en- Ontwikkeling), die ook zeer interessant zijn.

De laatste drie vragen hebben betrekking op de werkbaarheidscheque. De organisaties die een beroep doen op een werkbaarheidscheque, moeten zich formeel engageren om maatregelen en verbeterprojecten uit te voeren. Die engagements-verklaring houdt een inspanningsverbintenis en geen resultaatsverbintenis in. Dat wil zeggen dat je de steun niet automatisch verliest als je geen significante vooruitgang hebt. Eigenlijk is dat ook een beetje logisch, omdat de cheque vaak de eerste stap is om binnen de organisatie meer duurzaam aan de slag te gaan met werkbaar werk.

Een van de hoofddoelstellingen van de maatregel is dat hij laagdrempelig is. Daarom verwachten we op dit ogenblik geen bijkomende inhoudelijke rapportering. Je moet wel aanduiden waarvoor de cheque aangewend zal worden.

We gaan jaarlijks een online gebruikersbevraging doen en een kwalitatieve impactanalyse. Daarover hebben we het ook al gehad op 3 februari 2022 naar aanleiding van een vraag van collega Ronse. Dat was de vraag om uitleg nummer 1400. Daarmee willen we in kaart brengen welk concreet effect de werkbaarheidscheque heeft. Dat is geen eenvoudige oefening omdat er heel wat contextfactoren spelen, bijvoorbeeld welzijn in de privésfeer, de coronacrisis, enzovoort.

Tot slot klopt het dat kleinere ondernemingen de cheque het meest aanvragen, maar dat wil niet zeggen dat grotere ondernemingen niet aan de slag zijn met de cheque of met de uitdagingen inzake werkbaarheid. Op dit ogenblik bekijken we hoe het komt dat grotere bedrijven hun eigen budgetten inzetten. Dat gebeurt ook, maar ik denk dat de belangrijkste factor daar is dat grotere bedrijven vaak een sterk uitgebouwde hr-dienst hebben om dit thema op te nemen en op te volgen.

Collega, het is een iets langer antwoord, maar dat heeft vooral te maken met de veelheid van uw vragen.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, dank u wel voor uw uitgebreid antwoord.

Ik zal zeker de vele verwijzingen die u doet checken en eens bekijken. Ik zou graag nog iets dieper ingaan op de kwestie of we goed bezig zijn. Er zijn toch veel signalen die aantonen dat er een ernstig probleem is. 17 procent van de werkende Vlamingen zegt in een gevarenzone van burn-out te zitten. We hebben ook de cijfers gezien van de langdurig zieken. Ik heb niet de indruk dat daar momenteel een structurele verbetering is. In bepaalde sectoren zijn de cijfers gewoon alarmerend. Ik heb dat gisteren nog in de plenaire vergadering gezegd. In het onderwijs zegt een op de drie leerkrachten in de gevarenzone van een burn-out te zitten. In de zorg is dat een op de twee mensen: een op twee van de mensen zegt er dat het te zwaar is, niet werkbaar. Een op de twee haalt er zelfs de vervroegde pensioenleeftijd niet.

In dat licht wil ik vragen of u overweegt om een aantal van die maatregelen toch bindend te maken. U zegt dat er geen resultaatsverbintenissen zijn, maar wel engagementsverbintenissen. Maar is het niet mogelijk om voor een bepaalde doelgroep kortingen te verbinden aan resultaten, doelgroepkortingen voor bijvoorbeeld oudere werknemers, door bijvoorbeeld te zeggen dat je die afhankelijk maakt van het werkbaar werk dat gemeten kan worden aan het aantal mensen die ziek uitvallen?

Dat zijn ook vragen die ik heb rond bijvoorbeeld de Sociale Inspectie. Kan die niet meer specifiek ingezet worden op controle rond werkbaar werk en kan er – opnieuw – niet meer gemeten worden op basis van het aantal zieken in een bedrijf om toch op die assen verder te kunnen gaan dan louter op de engagementsverplichting?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik heb geen bijkomende vraag voor de minister, maar wel een bedenking in de richting van collega De Witte. Hij heeft er zelf naar verwezen: de werkbaarheid staat onder druk bij heel veel werknemers. Maar de grootste oorzaak daarvan is vaak de krapte op de arbeidsmarkt. Heel wat vacatures raken niet ingevuld. Mensen zien dus dat er geen collega's komen die het werk mee helpen doen. U zegt ook dat de werkbaarheid onder druk staat, maar dan vind ik het altijd jammer dat, als de minister of wij voorstellen doen om ervoor te zorgen dat we mensen die vandaag werkzoekend zijn, toch meer aansporen om aan de slag te gaan, als we ook kijken naar oudere werkzoekenden om toch ook proberen aan de slag te gaan en VDAB vragen om daar extra maatregelen voor te nemen,

uw partij altijd de eerste is om dan op de rem te gaan staan. Daar moet u toch een zekere consistentie zoeken.

Als u echt begaan bent met werkbaarheid, dan moeten we inderdaad naar de werkbaarheidscheques kijken, maar dan moeten we ook durven te zeggen dat we extra inspanningen moeten doen om mensen die vandaag werkzoekend zijn, ook op hogere leeftijd, ook aan de slag te krijgen en daar niet op de rem te gaan staan. Ik wil toch vragen om daar een zekere consistentie aan te houden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Witte, we zijn aan het bekijken hoe we die cheque in 2023 verder vorm kunnen geven. Maar ik zeg het nog eens: de ondernemingen vragen zelf om alles zo laagdrempelig mogelijk te maken. Dat werkt ook als we de aanvragen zien. In 2021 hadden we er 633, of 2,5 keer meer dan het jaar voordien. Voor mij is het van belang dat we die cheque nu populair maken, want op die wijze komt het thema natuurlijk binnen in de bedrijven. Dat is voor mij ook van belang. Nog eens: we kijken hoe we die cheque in 2023 vorm kunnen geven.

Ik heb veel begrip voor de opmerking die collega Ongena gemaakt heeft. Parlementsleden onder elkaar kunnen ook scherp zijn, maar u geniet mijn volle steun.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega Ongena, we zijn natuurlijk ook blij met het feit dat mensen geactiveerd worden. Dat zijn twee bronnen van welvaart in onze samenleving: natuur en arbeid. Maar wij zijn vandaag bezorgd dat naast de natuur, ook arbeid nu kapotgemaakt wordt. Dat is wat we zien: steeds meer mensen vallen uit. Natuurlijk is dat voor niemand goed, niet voor de mensen zelf en niet voor onze economie. Het model dat u voorstaat en dat deze Vlaamse Regering helaas uitrolt, is gewoon activering zonder daar vragen bij te stellen. Hoe gebeurt die activering? Gaan we mensen duurzaam kunnen activeren? Of is het kapotmaken?

Het Duitse voorbeeld – zeer interessant – toont aan dat het geen duurzame activering is. Er is een activiteitsgraad van 80 procent, maar heel veel mensen hebben slecht kleine snertjobs. Daar passen wij voor, voor die kleine jobs, die snertjobs. Het aantal gewerkte uren in Duitsland is de laatste dertig jaar niet meer gestegen, het is gewoon veel meer onderverdeeld, met heel veel namaakjobs, snertjobs, met lage lonen en uitval.

Wij zijn voor activering, voor werk, maar volle bak, maar dat werk moet werkbaar zijn. Dat is cruciaal. Het moet gezond zijn. Er moet welzijn zijn. Dat is niet van toepassing. De Wereldgezondheidsorganisatie zegt dat de grote epidemie van de 21e eeuw gaat over werkbaarheid en werkstress. Ik veronderstel dat ze bedoelen dat dit na corona de grootste uitdaging wordt. Dat is mijn bekommernis.

Ik heb het antwoord van de minister gehoord, we gaan dit zeker opvolgen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de extra kosten die worden aangerekend door dienstenchequeondernemingen
– 2201 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de extra bijdrage die dienstenchequeondernemingen aanrekenen aan de klanten
– 2204 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, deze problematiek is hier al verschillende keren aan bod gekomen. Onder andere collega Ronse heeft er al vragen over gesteld. Naar aanleiding van die vragen, minister, hebt u een enquête gedaan bij de dienstenchequeondernemingen (DCO's) met de vraag hoeveel ondernemingen extra kosten aanrekenen en op welke manier. Ik zag vorige week de cijfers verschijnen. Er blijkt dat 19 procent – dat is een op de vijf – van die dienstenchequeondernemingen al extra kosten aanrekende aan de gebruikers. Als ik de cijfers meer analyseer zou dat op korte termijn een op de twee worden. Dat is niet verboden en de meeste doen het via een forfaitair bedrag; andere werken met extra geld per uur dat de gebruiker betaalt. Het is niet prettig dat zij dit doen, maar het is goed, minister, dat u dit onderzoek hebt laten voeren. We moeten nu verder kijken.

Minister, welke concrete afspraken gaat u maken met de DCO's over het aanrekenen van extra kosten?

Op welke termijn wilt u een formeel kader hieromtrent vastleggen?

Zal er op basis van de resultaten van de enquête dieper worden geanalyseerd waarom men die kosten aanrekent? Is er een verband met de dalende rendabiliteit van de DCO's? Heeft dat een rechtstreekse impact?

De indexering van de overheidstussenkomst wordt in de toekomst 100 procent op voorwaarde dat de sector een sociaal akkoord afsluit. Werd er al nagegaan hoeveel extra financiële marge 100 procent indexering geeft aan de DCO's om de koopkracht van de werknemers te verhogen? Ik stel deze vraag omdat ik vermoed dat de rendabiliteit een rol speelt in de extra kosten.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u, collega Ongena, om dit thema met rustige stem te schetsen. Het is ook leuk dat u er fysiek bent, en ik digitaal, op die manier maken we hier een tophybridevergadering van.

Minister, ik zal niet in herhaling vallen.

Kunt u een tipje van de sluier oplichten over het afsprakenkader dat met de sector zal worden afgesloten? Hoe wordt het naleven ervan gecontroleerd? Wat zijn mogelijke sancties indien men het afsprakenkader niet nakomt? Staat er een stok achter de deur?

Hoe zult u het overzicht bewaren van de bijkomende kosten? Komt er een meldingsplicht voor de dienstenchequeondernemingen over de extra bijdragen? Kan de extra bijdrage worden begrensd? Acht u een specifiek kader wenselijk?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Beste collega's Ongena en Ronse, mijn administratie heeft een eerste vrijwillige bevraging gedaan bij de dienstenchequeondernemingen. 329 van de 1175 DCO's hebben de enquête volledig ingevuld. Vorig jaar vroeg bijna 20 procent van de DCO's bijkomende kosten aan de klant. Nog eens 30 procent is van plan om dit in de toekomst te doen.

De redenen om administratieve kosten aan te rekenen zijn divers. Sommige bedrijven doen dit omdat de rendabiliteit van hun onderneming onder druk staat of om die net te versterken. Andere bedrijven gebruiken die extra middelen om betere arbeidsvoorwaarden te kunnen bieden. Andere willen investeren in begeleiding en opleiding. Het is een positief signaal dat de extra bijdrage wordt aangewend voor relevante zaken en dat de bijkomende middelen ook geïnvesteerd worden ten voordele van de huishoudhulpen zelf. Het principe van het aanrekenen van extra kosten – dat heb ik al meermaals gezegd – staat wat mij betreft dan ook niet ter discussie.

Deze kostenaanrekening moet wel gebeuren op een transparante manier naar de gebruikers én de kosten moeten ook redelijk zijn. Om die principes te bewaken wil ik een afsprakenkader vastleggen. Voor dat afsprakenkader kijk ik naar de algemene regels van het burgerlijk en het economisch recht die de consumenten moeten beschermen. Die gelden vandaag al op federaal niveau. Deze regels wil ik concretiseren en vertalen op maat van de dienstenchequesector.

Een eerste ontwerp werd opgesteld samen met mijn administratie en begin deze week besproken met de sector. De werkgeversorganisaties zijn dat aan het bekijken. Na de paasvakantie zullen ze hun schriftelijke feedback bezorgen. Op basis van die feedback wil ik dan een finale versie van afsprakenkader kunnen afkloppen.

Een ander element dat we bekijken is om een schriftelijke overeenkomst tussen gebruiker en dienstenchequebedrijf te verplichten. Daarin moeten de kosten dan ook expliciet vermeld worden.

Naast het afsprakenkader en de schriftelijke overeenkomst wil ik ook jaarlijks monitoren in welke mate er in de sector administratiekosten worden aangerekend. We hebben nu nog maar zicht op de 329 van de meer dan 1000. Ik vind het evident dat dit wordt gerapporteerd. We zouden dat verplicht maken en in de jaarlijkse rapportering laten opnemen. Op die manier kunnen we een scherper beeld krijgen dan vandaag. Die resultaten kunnen dan opgenomen worden in het jaarlijks evaluatierapport. Op die manier kan de informatie ook publiek worden gemaakt. Mijn administratie onderzoekt hoe we dit zo snel mogelijk kunnen operationaliseren. Er waren op dat punt geen fundamentele bedenkingen vanuit de sector. Ze vroegen om dit juridisch te kunnen bespreken. Na Pasen komen al die zaken terug.

Het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) zal daarnaast onderzoeken of en in welke mate die resultaten kunnen worden meegenomen in de jaarlijkse rentabiliteitsanalyse. Dat zou ons nuttige informatie bezorgen.

Tot slot is er nog de vraag over de indexering van de inruilwaarde en de impact op de rendabiliteit. Er is al onderzocht wat de invloed is van de volledige indexering op de rendabiliteit. Volgens de prognose, waarbij rekening wordt gehouden met een volledige indexering, stijgt de financiële marge van een gemiddelde dienstenchequeonderneming met uitsluitend dienstenchequeactiviteiten van 0,21 eurocent per cheque in 2021 naar 0,28 eurocent in 2022, 0,37 eurocent per cheque in 2023, 0,42 eurocent in 2024 en 0,47 eurocent in 2025. Er is daarmee duidelijk enige marge gecreëerd.

Om te concluderen: we zijn naarstig aan de slag. We hebben een partieel beeld van de kosten. Ik plan geen initiatief om een maximum te bepalen, want dat gaat ons niet veel opbrengen. Ik wil wel maximale transparantie. Mocht het nodig zijn, kunnen we ingrijpen. Tot nu toe hadden we geen transparantie, wat een spijtige zaak is. Helderheid is de beste basis om vervolgens te kijken hoe we al dan niet regelgevend moeten ingrijpen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is een vrij recent fenomeen, laat ons eerlijk zijn. Het is de voorbije twee, drie jaar steeds meer opgedoken. Gebruikers van dienstencheques worden geconfronteerd met extra facturen van hun DCO. Dat mag, en we zijn natuurlijk ook blij te horen dat men in veel gevallen die extra middelen gebruikt om de werknemers beter te ondersteunen.

Het is cruciaal, zoals u zegt, dat dit op een transparante manier gebeurt. Ik ben blij dat u werk gaat maken van een verplichte registratie. In het verlengde daarvan – en ik kom even terug op de suggestie van de ombudsman daarnet – zou het misschien te overwegen zijn – hij noemt het een soort V-test – om daar werk van te maken. De gebruiker moet op zeer eenvoudige wijze kunnen zien welke DCO welke extra kosten en op welke manier aanrekent. Ziet u dat als een uitloper van de afspraken die nu worden gemaakt? Daar hoort de verplichte registratie bij: als men die gegevens heeft, of gaat hebben, is het perfect mogelijk om zo'n V-test of DCO-test of hoe men het ook wil noemen, in te stellen. Ziet u daar muziek in?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik sta achter de pistes die hier zijn gelanceerd, zowel door u, minister, als door collega Ongena, met één nuance. De Vlaamse overheid of de belastingbetaler betaalt meer dan 1,3 miljard euro om het dienstenchequesysteem mogelijk te maken. Als daar veel extra kosten bij komen – dat getuigt van ondernemerschap van de DCO's om het hoofd boven water te kunnen houden –, gaan we op een bepaald moment toch moeten evalueren tot waar we dat willen laten komen.

Op het vlak van transparantie – dat heeft collega Ongena mooi verwoord met een verwijzing naar de ombudsman –, moeten we ervoor zorgen dat mensen die een overeenkomst met een DCO afsluiten, weten hoe hun factuur er zal uitzien. Ik vind dat ze daar recht op hebben, omdat de belastingbetaler daar zoveel in bijdraagt. We moeten dat allemaal kunnen borgen. Ik ben het ermee eens om niet te veel regeltjes en kaders op te leggen, maar ik zou niet willen dat de ombudsman hier volgend jaar komt vertellen dat ze een regen aan klachten hebben ontvangen, omdat de mensen na hun factuur van 6 euro netto nog zoveel extra's moesten betalen. Dat kan en mag niet de bedoeling zijn. Ik ben het eens met de pragmatische wijzigingen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Voorzitter, ik wil even refereren aan de doelstellingen van de oprichting van het dienstenchequesysteem. Dat is de tewerkstelling van kansengroepen enerzijds, en het beantwoorden aan een grote maatschappelijke vraag naar huishoudhulp anderzijds. Maar het is ook de 'verwitting' van een sector die jarenlang alleen maar in het zwart bestond. Dat is gelukt.

Als we nu via allerlei omwegen de prijzen voor de cheque gaan opdrijven, riskeren veel mensen uit de boot te vallen. Dat zijn de kwetsbare ouderen bijvoorbeeld. Tegelijk riskeren we een prijsexplosie waardoor men misschien wel weer in het zwart gaat werken of op zoek gaat naar huishoudhulp. Ik vind dit eigenlijk niet zo'n goede evolutie, integendeel, ik denk dat het onwenselijk is dat die extra kosten de pan uit swingen.

Voor de DCO's zelf is dit een nieuwe administratieve rompslomp. Dat kan niet in het belang zijn van de werkgevers. Bij bepaalde bedrijven kan men kiezen tussen een 'gewone' huishoudhulp, een VIP-huishoudhulp waarvoor men 10 euro extra per maand moet betalen, of een ultra-VIP-huishoudhulp, waarbij men met 25 euro extra per maand een beroep kan doen op allerlei kortingen bij bedrijven van Brico tot Delhaize.

Is dit wat we willen, uit een systeem dat voor 1,3 miljard euro betaald wordt uit belastinggeld? Ik vind dit een zeer onwenselijke evolutie. Ik denk dat we daadwerkelijk tot een afsprakenkader moeten komen, tot een regulering, want dit is hier een straatje zonder einde aan het worden. Ik vind dat plafonnering nodig is en dat de extra kosten die gemaakt worden, terug moeten vloeien naar de huishoudhulpen zelf, ook vandaag al. Het enige waar ik het hier dus mee eens ben, is dat het in kaart wordt gebracht, dat het transparanter moet. Maar de oorspronkelijke doelstelling van het systeem was verwitting en ik vind niet dat we de werkgevers op dit moment met extra administratie moeten opzadelen. We hebben inzicht in het gebrek aan rendabiliteit, we hebben al een aantal inspanningen geleverd – de omruilwaarde naar 100 procent –, maar er zijn nog andere manieren om die sector te ondersteunen dan een wirwar aan extra kosten te laten berekenen waar uiteindelijk niemand beter van wordt.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Ondanks het feit dat de sector een heel serieus bedrag uit onze Vlaamse begroting vertegenwoordigt, blijven we natuurlijk allemaal het systeem een warm hart toedragen. Het is al gezegd door collega Gennez: het legaal werk organiseren voor veelal kansengroepen in een sector waar destijds het zwartwerk de regel was, ervoor zorgen dat onze actieve bevolking voor een deel ontzorgd wordt en een betere balans kan vinden tussen werk en gezinsleven, senioren toelaten om tegen doenbare kosten thuis zelfstandig te blijven leven, het zijn toch allemaal schitterende redenen om de uitgavenpost te blijven verdedigen.

Maar ondanks dat grote budget zien we nog steeds een dalende rendabiliteit bij veel van die dienstenchequeondernemingen. Sinds 2016 was er toch een jaarlijkse daling van het aantal dienstenchequebedrijven dat het boekjaar kon afsluiten met een positief eindresultaat. De volledige indexering van de inruilwaarde was dan ook broodnodig om de sector toch een beetje gezond te houden. Maar dat steeds meer van die ondernemingen zich dus genoodzaakt zien om extra kosten aan te rekenen, hangt vooral samen met die dalende rendabiliteit. Volgens mij mag er zeker niet de indruk gewekt worden dat dit over een vorm van winstmaximalisatie zou gaan.

Ik heb twee bijkomende vragen. De eerste was in verband met de transparantie, maar daar heeft de minister in feite al voor een groot stuk op geantwoord. Het loopt soms toch wel echt fout, dat het echt over voldongen feiten gaat. Ik maakte onlangs zelf mee dat er gewoon een flyer tussen de strijk geduwd zat waarin de extra kosten per trimester werden aangekondigd. Dat is op de dag van vandaag toch geen manier van werken meer. Het is het best dat je op tijd juist dat stukje van de strijk nodig hebt, zodat je weet wat er aankomt bij je volgende passage bij het dienstenchequebedrijf.

Ten tweede verwees u, minister, naar de bevraging van de ondernemingen over dit aspect. Ik vraag u ook of er ergens onderzoek is, of er zicht is op wat er juist leeft bij de andere kant, bij de gebruiker. Ik heb eerder vandaag al, toen de mensen van de Ombudsdienst hier waren, verwezen naar een onderneming die beweert dat, als je het heel goed en tijdig uitlegt en motiveert, men het in feite nogal vlug aanneemt dat dat geen extra winst is, maar dat het echt noodzakelijk is om het bedrijf in leven te houden. Mijn vraag is dus: net zoals we destijds een belangrijk stuk van het onderzoek van IDEA Consult naar de elasticiteit hadden, wordt er ook

onderzoek gedaan om te kijken wat de gebruiker eventueel extra wil betalen? Ik denk dat dat wel een belangrijk element is. Stel nu dat bijna alle gebruikers daar allemaal begrip voor hebben, dan hebben we toch een andere discussie dan wanneer iedereen zegt dat het voor hen een 'no go' is.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor de grote interesse.

Ik heb een heel bijzondere zorg rond collega Ronse – ik heb het er even met de voorzitter over gehad –: u ziet eruit alsof u een wilde nacht gehad hebt. Ik hoop dat dat klopt, want dan zijn we weer gerustgesteld. Mocht dat niet zo zijn, dan kunt u misschien wel duiden wat de andere oorzaken zijn? We zijn het niet gewoon om u te zien na een wilde nacht.

Voor de rest kom ik nu geheel ter zake, collega's. Eerst en vooral, collega Ongena, de vraag naar die V-test – en andere collega's ook, ook collega Gennez. Het eerste wat ik nu doe, is alle info verzamelen. We hebben nu de resultaten van een partiële enquête. Ik wil eigenlijk een totaalbeeld krijgen van wie wat vraagt.

Het publiek maken van individuele cijfers ligt een beetje moeilijk. De rendabiliteit staat onder druk, dat weten we. Ik wil ook niet kiezen voor de goedkoopste en de meest neerwaartse spiraal qua arbeidsvoorwaarden, dat dat in gang gezet wordt. Collega Gennez had het daarnet over de lat misschien toch op een maximum leggen. Ik zit nu net in een andere flow. Ik heb zo'n stil vermoeden dat, als we dat regelgevend zouden doen, iedereen daarnaartoe zou gaan en dat iedereen dan plots een vergoeding zou vragen die meteen op het maximum gelegd wordt, wat nu niet gebeurt. Sommigen doen het, anderen doen het niet. Stap 1 is voor mij: totale transparantie, we willen weten wat er gebeurt. Dat is voor mij nu in eerste instantie het belangrijkste.

Maar ik ben het er wel mee eens dat die extra kosten niet de pan uit mogen swingen. Voor de dienstverlening aan kansengroepen is ook diversiteit in de sector belangrijk. We moeten dus opletten dat de sector ook niet kopje onder gaat. Die VIP-behandeling, collega Gennez, was voor mij nieuw. En een ultra-VIP: ik was bijna aan konijnenpakjes aan het denken, maar het gaat over wat de mensen mogen doen. Mijn kabinetsmedewerker Alejandro is daar perfect van op de hoogte. Sowieso is dit, ondanks het feit dat we subsidiëren, marktwerking. Ik wil dat zeker onderzoeken, maar dat moet je ook in ogenschouw nemen.

Collega Buysse, die rendabiliteit en de daling ervan zijn zeker een aandachtspunt. We hebben deze legislatuur al heel wat gedaan. De indexering aan 100 procent is nu ook voorzien. Ik wacht nu op een akkoord van de sector, zodat iedereen vooruit kan en ik die 100 procent kan uitbetalen; voorlopig kan ik ze niet betalen omdat er geen sociaal akkoord is in de sector.

Wat de openheid betreft: de gebruikers staan daar redelijk voor open. Dat blijkt uit vroeger onderzoek. Ik wil gerust nog eens een bevraging doen. Collega Ongena, u zei dat het iets van de laatste twee jaar is. Ik ben zelf ook aangesloten bij een organisatie. Ik betaal al heel veel jaren een eenmalige gebruikersbijdrage. Ik vind dat ook helemaal niet verkeerd. Het is geen VIP of ultra-VIP, dat was totaal nieuw voor mij. Het is een algemene administratieve bijdrage – ik denk dat het 50 euro is. Het is al heel veel jaren 50 euro en ik betaal dat met veel plezier. We zien ook dat er een opleidingsmodule is, dat er bedrijfsfietsen ter beschikking gesteld worden. Ik zie daarvan ook effecten die positief zijn. Het is dus niet iets van de laatste twee jaren. Het is wel iets dat nu in de aandacht komt omdat er nu misschien wat meer zijn die het doen. Voorlopig zien we er nog maar 20 procent, maar het potentieel wordt groter.

Ik houd dus de vinger aan de pols. Als u dat graag zou hebben, collega's, wil ik zeker ook nog eens een gebruikersbevraging laten organiseren. Dat kan nuttig zijn om eens te kijken hoe de sentimenten zijn bij de mensen die dienstencheques gebruiken. Het is een interessante discussie en we moeten zeker orde scheppen in de onoverzichtelijkheid die er vandaag bestaat.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ja goed, u betaalt al langer die bijdrage. In mijn omgeving is het toch iets wat vrij nieuw is. Als we zien dat vandaag een op de vijf van die ondernemingen al een bijdrage vraagt en gezien het feit dat een op de twee van die bedrijven overweegt om dat op korte termijn te doen, wijst dat er toch op dat er een probleem is in de sector. En voor hen die die rendabiliteits-kwestie altijd proberen te minimaliseren: ik denk dat dit ook aantoont dat er wel degelijk een probleem is waar we aandacht voor moeten hebben.

Maar het is juist, we moeten ook opletten dat die prijzen voor de gebruikers niet de pan uit swingen. Ik blijf ervan overtuigd dat de eerste belangrijke stap die u zet, minister, juist is: zorgen voor een veel grotere transparantie. Dat zal op zich ook al druk zetten op eventuele ondernemingen die zouden gaan overdrijven, om daar toch twee keer over na te denken. Het is goed dat die transparantie vergroot wordt en vooral dat er nu een systematische opvolging komt. Dan kunnen we, als dat nodig zou blijken, op tijd bijsturen. Ik denk dat het uiteindelijk de bedoeling is dat het toch betaalbaar blijft, dat we zeker de toekomst van het systeem niet in het gedrang brengen. Want honderdduizenden Vlamingen hebben er echt belang bij dat dat systeem overeind blijft.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Eerst en vooral, dank voor de persoonlijke bezorgdheid en zorg. Ik zou graag op die vraag willen antwoorden, maar misschien eerst een vraag terug, minister: wat is een wilde nacht? Wat is de definitie daarvan voor u? Anders kan ik er zelf moeilijk op antwoorden. Maar ik kan wel zeggen wat ik gisterenavond heb gedaan. Ik ben om kwart over tien in mijn bed gekropen en ik ben er om zeven uur uitgekropen. Ik heb dus stevig geslapen. Misschien zie ik er gewoon van nature slecht of verfrommeld uit of komt dat zo over op het beeld. Dan excuseer ik me daarvoor, maar soit.

Wat het dienstenchequeverhaal betreft heb ik wel een aantal zaken. Ik heb een voorstel. Wij, met de Vlaamse overheid en de belastingbetaler, steken daar 1,3 à 1,4 miljard euro per jaar in. Ik vind dat we als Vlaamse overheid moeten definiëren wat we als dienstverlening naar de gebruiker verwachten vanuit dat dienstencheque-bedrijf naar de klant. Wat krijgt die voor zijn of haar 6 euro netto van dat dienstenchequebedrijf? Wat moet daarin zitten? Eerlijk gezegd vind ik dat het ondernemerschap vrij is. En alles wat daar dan los van staat, wat daar niet in zit, kan wat mij betreft aangeboden worden aan de klant, aan de tarieven zoals men dat zelf wil, uiteraard op voorwaarde dat het transparant is.

Ik denk dat die manier van werken de juiste manier is. Laat het ondernemerschap vrij, maar laat ons wel contractueel vastleggen wat we verwachten voor de middelen die er via belastinggeld in zijn gekomen. Zo weten de gebruikers wat ze kunnen verwachten van dienstencheques. Maar laat die dienstencheque-ondernemingen voor de rest ook ondernemen, en laat ze voor een stukje vrij. Tot daar mijn voorstel, dat ook wel kan worden gezien als een algemene, breed gedragen conclusie in dit gremium. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het begeleiden van kwetsbare personen naar werk via lokale initiatieven
– 2224 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): We willen meer mensen aan de slag. En om dat te realiseren moeten we verder kijken dan de uitkeringsgerechtigde werklozen, zoals de langdurig zieken of de niet-beroepsactieven. VDAB heeft een goed beeld van de uitkeringsgerechtigde werklozen. Toch zijn er tal van mensen die geen baan hebben en die VDAB gewoonweg niet bereikt. Voor hen is een andere aanpak nodig, zoals de experimenten via een outreachende en lokale aanpak op maat. Als men de weg naar ondersteuning niet kan vinden, moet men naar hen toe gaan. Het is dus belangrijk om buiten de eigen organisatie te gaan kijken en in de leefwereld van de kwetsbare mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te gaan.

Minister, tijdens uw bezoek aan IN-Z, een onderneming in de lokale diensten-economie (LDE), een dienstenchequeonderneming in Hasselt, werd aangekondigd om meer kwetsbare mensen te begeleiden naar werk via een lokale aanpak. Minister, u wilt hiermee de Vlaamse arbeidsreserve, een groep van mensen die zich niet of niet meer aanbieden op de arbeidsmarkt of zich nog nooit hebben aangeboden, aantrekken naar de arbeidsmarkt. Minister, u voorziet de komende 2 jaar minstens 2400 mensen aan de slag te helpen door mensen persoonlijk aan te spreken in hun vertrouwde omgeving, zoals aan de schoolpoort of bij hen thuis.

Daarbovenop wordt 10 miljoen euro Europese middelen voorzien om nog meer lokale projecten te kunnen opzetten in Vlaanderen, goed voor een tewerkstelling van nog eens 4000 extra personen vanaf 2024.

Minister, hoe slaagt men erin om via een outreachende en lokale aanpak in de leefwereld de kwetsbare doelgroepen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te bereiken? Wat zijn de ervaringen om deze mensen effectief naar het opleidings-aanbod of de arbeidsmarkt toe te leiden?

Op welke manier wordt er samengewerkt met het collectief en het individueel maatwerk? Hoe kunnen de maatwerkbedrijven meer worden ingeschakeld?

Hoe zult u de lokale partnerschappen die zorgen voor een persoonlijke, gerichte aanpak breed verspreiden en verschillende initiatieven samenbrengen? In welke mate zijn de goede praktijken stimulerend? Op welke manier worden deze samen-gebracht om het aanbod efficiënter te maken?

Minister, hoe zult u de samenwerking tussen VDAB, de lokale besturen en ESF Vlaanderen (Europees Sociaal Fonds) versterken? Welke initiatieven neemt u hiervoor?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, we hebben nieuwe talenten nodig die zich vandaag nog niet op de arbeidsmarkt bevinden. En je ziet dat je via zo'n lokale aanpak mensen kunt bereiken die je anders niet kunt bereiken. Daarom heb ik enkele weken geleden bijvoorbeeld een bezoek gebracht aan IN-Z in Hasselt. Dat is een heel sterke aanrader. Het is een sociale onderneming, een LDE-organisatie die heel sterk ingebed is in de lokale context. En wat mij betreft is dat een best

practice. Zij spelen nu bijvoorbeeld met de Oekraïnecrisis ook heel snel in op de mogelijke noden die er zijn.

Vandaar dat die ESF-oproepen Outreach & Activering bestaan. Die zetten in op sterk geïntegreerde partnerschappen tussen verschillende organisaties met elk hun eigen specifieke expertise.

De groepen mogen daar zelf een methodiek in voorstellen om maatwerk te kunnen bieden. En het is uiteraard goed dat de promotoren ook actief de link leggen met de vraagzijde van de arbeidsmarktkrapte, door bijvoorbeeld in te zetten op actieve jobhunting. Bij jobhunting vertrek je vanuit het profiel van de betrokkene, en je zoekt een match bij een werkgever. Dus het is niet een vacature waarvoor dan iemand langskomt. Men kijkt naar wat je goed kunt, en men probeert dan een goede werkgever te vinden.

U stelde ook de vraag naar de link met de sociale economie en de samenwerking met de maatwerksector. Wel, die partnerschappen zetten alle beschikbare maatregelen voor individuen op het juiste moment in. De bedoeling is dat je complexe profielen gaat begeleiden naar de arbeidsmarkt. En daar kunnen mensen toegeleid worden naar bijvoorbeeld het collectief maatwerk, of naar de lokale diensteneconomie (LDE). Dit is bij uitstek een lokale aangelegenheid. En u weet dat vanaf volgend jaar ook individueel maatwerk daar een oplossing in kan bieden.

In die projecten Outreach & Activering en de effecten ervan kunnen we eigenlijk al wat tendensen zien, want er is tussentijds cijfermateriaal. De oproep omvat 85 projecten, en tot en met eind 2021 werden hierin 9246 trajecten met deelnemers gestart. 4374 van deze trajecten zijn al afgerond, en er zijn al bijna 2000 mensen effectief aan de slag. Maar we verwachten daar nog een gevoelige stijging naar het einde van de projecten toe. Daarnaast is er een aanzienlijke groep deelnemers waarvoor een vervolgaanbod in reguliere werkingen is opgestart via VDAB of het Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB). En er is in veel gevallen ook nood aan verdere intensieve dienstverlening.

Om de opgedane kennis te bewaren is een overkoepelend Lerend Netwerk ‘Activate Together’ opgericht. Hier wordt expliciet de opening gelaten om ook nieuwe en innovatieve concepten te testen met het oog op latere structurele inbedding. We hebben ook al een fysiek netwerkevent georganiseerd met 160 deelnemers. Dat was gisteren. Ik ben daar digitaal ook even aanwezig geweest.

De huidige ESF-programmaperiode loopt binnenkort af, collega Claes. Om de middelen van het nieuwe ESF-programma gerichter in te zetten, is beslist om niet langer te werken met losse oproepen, maar maximaal in te zetten op partnerschapswerking. Dat zullen in dezen lokale partnerschappen zijn.

Die lokale en autonome partnerschappen moeten ook een integrale dienstverlening verzekeren. Daar kunnen bijvoorbeeld ook OCMW’s of opleidingsverstrekkers in zitten. De samenwerkingsovereenkomsten tussen VDAB en de lokale besturen vormen het kader. De relevante dienstverlening van VDAB en de lokale dienst-verlening staan uiteraard centraal.

Daarnaast zal het ESF ook ESF-coaches inzetten die ook voor die kennisdeling kunnen zorgen tussen de partnerschappen. Want dat is natuurlijk ook van belang: dat goede voorbeelden gedeeld worden.

Vandaag zetten we ook 10 miljoen euro Europese relancemiddelen in om die partnerschappen tegen januari 2024 volledig operationeel te hebben. Dat is het project ‘Capacity Building’. VDAB en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), ondersteund door het ESF, nemen hier de trekkersrol in op.

Dan was er uw vierde en laatste vraag. De samenwerking tussen VDAB, de lokale besturen en het ESF is een superbelangrijke schakel. We hebben eigenlijk drie sporen. In het eerste spoor zet ik in op de uitbouw van lokale samenwerkingsakkoorden tussen VDAB en clusters van lokale besturen. 12 van de 13 centrumsteden en 21 van de 37 regiegebieden hebben een samenwerkingsakkoord. Dus we zijn daar eindelijk ook goede voortgang in aan het maken.

In het tweede spoor faciliteren we de lokale besturen in hun lokale regierol. Lokale besturen kunnen in een lokaal regieverband van minimaal 60.000 inwoners ook financiële ondersteuning krijgen. Die samenwerking moet het lokaal overleg ook gaan bevorderen.

Het derde spoor is, zoals al gezegd, de uitbouw van bredere lokale partnerschappen via het ESF. Dat is die Capacity Building. Die zouden tegen 1 januari 2024 volledig operationeel moeten zijn.

Er is dus zeer veel activiteit gaande, en ik vind dat we op dat punt ook echt goed en innovatief bezig zijn – 'outreachend', zoals dat heet.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Bedankt voor de antwoorden, minister. In een ver verleden heb ik ook nog meegewerkt bij het project IN-Z. Vroeger viel dat nog onder Isis vzw in Halen. Dus ik ken de aanpak die erachter zit, en ik weet hoe die match gebeurt. Dat is inderdaad bewonderenswaardig. Dat vraagt veel tijd, die extra begeleiding. En het vraagt ook veel geduld en begrip voor de thuissituatie die sommige mensen hebben. Het is zeker mooi om te zien hoe die match dan toch lukt, dat ze kijken welke kwaliteiten zij wel hebben, en dat ze zo ingezet kunnen worden op de arbeidsmarkt.

Nu, we zitten met die knelpunteconomie, die enorme krapte op de arbeidsmarkt. En we moeten vaststellen dat het laaghangend fruit schaars begint te worden. We zien ook dat die vacatures moeilijk worden ingevuld, en er is ook een enorme mismatch tussen de werkzoekenden en de beschikbare vacatures. Dat kan worden opgelost door opleiding en begeleiding, maar ook door werkgevers ervan te overtuigen dat er, door in te zetten op extra begeleiding en opleiding, eventueel toch mensen kunnen worden aangetrokken naar de werkvloer, en dat men niet altijd volledig moet voldoen aan die gevraagde profielen.

Ruw geschetst kan ik zeggen dat ik twee uitdagingen zie. Hoe kan VDAB deze mensen bereiken? En hoe moeten we hen ervan overtuigen om toch aan de slag te gaan? Bij een werkzoekende met een uitkering is dat doorgaans anders. Ze zijn immers al ingeschreven bij VDAB, en ze worden ook geacht om werk te zoeken. De eerste drempel blijft het bereiken van deze mensen die niet ingeschreven zijn bij VDAB. Als die mensen de weg naar VDAB niet vinden, dan moet VDAB ook naar hen toegaan. En dat kan op zich door zich in te leven in hun leefwereld, en mensen ook actief aan te spreken. Ik ben blij te horen dat er samenwerkingen zijn met de partners die daar de nodige ervaring en expertise in hebben.

Zo bestaan er ook al heel wat interessante samenwerkingen en boeiende projecten, en ik geloof dat VDAB daar ook heel wat uit kan leren, uit die samenwerkingen. Ik vraag mij dan ook af op welke manier VDAB deze lessen en ervaringen meeneemt, en wat de rode draad is doorheen al deze projecten. Is iedere specifieke doelgroep of persoon zo verschillend, of zijn de uitdagingen toch gelijklopend? Hoe kan dit worden meegenomen voor de toekomstige aanpak?

Een tweede element, een tweede drempel is mensen overtuigen – er is een collega die hier altijd spreekt over 'verleiden', en zo kunnen we het ook interpreteren – om die stap te zetten naar de arbeidsmarkt. Dat kan door aan te geven dat werken

meer loont dan niet werken, en dat dat op verschillende vlakken ook wel belangrijk is en een meerwaarde vormt. Denk bijvoorbeeld aan beloning, tijdsbesteding, contact met de collega's. Het zou ons vandaag misschien wel te ver leiden als we dat allemaal moeten behandelen, maar ik denk dat dat wel een belangrijk aandachtspunt blijft.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, op Valentijn, 14 februari, hebt u pralines gekregen van collega Ronse. Maar ik heb toen ook aan u gedacht: ik heb u toen een schriftelijke vraag gesteld over die samenwerkingsovereenkomsten. *(Gelach)*

Ik heb ook al een heel omvangrijk antwoord binnengekregen. De overeenkomsten met de lokale besturen zijn volgens mij heel cruciaal, en daarin volg ik collega Claes helemaal. We willen een outreachende aanpak, we willen mensen die vandaag niet werken maar ook geen werkloosheidsuitkering hebben, ook bereiken. En volgens mij is de enige goede manier om die te kunnen bereiken, een goede samenwerking met de lokale besturen. Want VDAB kan die mensen zelf niet vinden. Ik denk dat men echt wel moet rekenen op de hulp van steden en gemeenten met al hun netwerken, om na te gaan of er mensen zijn die we kunnen verleiden om aan de slag te gaan.

In uw antwoord las ik dat het ook daarom de bedoeling is om met alle steden en gemeenten een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten. En dat is natuurlijk goed, alleen is de legislatuur ondertussen toch al een beetje gevorderd. Het wordt dus wel wat kort dag. U zegt dat u dat in 2022 verder zult aanpakken. Kunt u daar iets meer details over geven, over hoe u dat zult aanpakken? Want ik denk dat het echt wel nodig is dat we steden en gemeenten daar veel meer bij gaan betrekken, willen we naar die 80 procent gaan. Dat geldt zeker voor die moeilijke groepen die VDAB volgens mij zelf niet kan bereiken, maar waarbij dat via steden en gemeenten wel zou kunnen lukken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de aanvullende vragen. Sowieso analyseert VDAB op dit ogenblik de instroom van die groepen. Al de drempels die er zijn, worden ook effectief in kaart gebracht, en we proberen die ook op te lossen. Dat is sowieso een werk van lange adem, je moet dat stap per stap doen. Maar het zal wel een verschil maken. En het goede is dat we daar vrij goed samenwerken. Zo is de VVSG bijvoorbeeld een partner wat de mensen betreft die de lokale besturen kennen. VDAB kent die mensen nog minder. Hetzelfde doen we ook voor de langdurig zieken: soms kennen wij de organisaties en soms kennen andere organisaties de juiste mensen. Het is dus vooral dat partnerschapsidee dat het allerbelangrijkste is.

Collega Ongena, u stelt zeer omvangrijke schriftelijke vragen, hebben we gemerkt. Het is een enorme klus om dat allemaal gelezen te krijgen. Een pralinetje kan dan soms ook eens deugd doen; u moet mij niet per se altijd blij willen maken met een schriftelijke vraag. *(Gelach)*

Sowieso zijn die lokale netwerken zeer essentieel. Het is absoluut mijn bedoeling om Vlaanderendekkend te gaan, en het is de bedoeling dat dat dit jaar gebeurt. Maar ik moet u wel zeggen dat ik op een bepaald moment redelijk zenuwachtig geworden ben, omdat dat zo traag ging. Dat was dan de schuld van corona, zoals alles de schuld was van corona, natuurlijk. Maar zonder dat dekkend netwerk is alles wat ik hier zeg kaas met gaten. Dat moet dit jaar dus zeker gerealiseerd raken. Dat is een engagement waarvan ik wil dat VDAB daar ook in slaagt.

De regierol zijn we ook langzaam maar zeker aan het uitbreiden. Daarmee maken we ook de regio's wakker, en wakkeren we hen ook aan om met VDAB in dialoog te gaan en zo'n samenwerking op te zetten. Ik heb er ook vertrouwen in dat we er het maximum proberen uit te halen.

Collega Claes, ik ben ook blij dat u IN-Z kent. Het was daar voor mij een zeer warm onthaal. Ik denk dat we daar op een vrijdagavond geweest zijn, en het was een zeer aangename wijze om het weekend in te zetten, zeker als je het enthousiasme ziet waarmee men daar aan de slag gaat. Dat is iets wat je als overheid niet alleen kunt. Je hebt die partnerschapswerking nodig om ook je tentakels te kunnen uitspreiden, om zo meer mensen te bereiken.

Er is dus nog veel werk aan de winkel, maar het geeft wel energie om te zien wat er beweegt op het terrein.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Het is duidelijk dat we alles uit de kast moeten halen om zoveel mogelijk mensen naar de arbeidsmarkt te trekken. En ik deel de mening van de minister, dat die outreachende lokale aanpak absoluut een meerwaarde is. Ik ben blij dat we daar ook verder op gaan inzetten, en dat we meer streven naar samenwerkingsakkoorden. Bedankt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.